

Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performans Göstergeleri: BIST Mali Sektörü Üzerine Bir Araştırma**Muhammet ÖZCAN¹**

Geliş Tarihi/ Received	Kabul Tarihi/ Accepted	Yayın Tarihi/ Published
08/12/2020	08/02/2021	15/04/2021

Citation/Atf: Özcan, M., (2021), *Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performans Göstergeleri: BIST Mali Sektörü Üzerine Bir Araştırma*, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(2): Sayfa: 389-406, <https://doi.org/10.16951/atauniiibd.689612>

Öz: Bankaların ülkelerin finansal sistem ve ekonomileri için büyük önem taşımaktadır. Bu önemden hareketle çalışmanın amacı, BIST Mali Sektörde faaliyet gösteren bankaların finansal yapısının finansal performans üzerindeki etkisini incelemektir. Finansal performans üzerinde etkili olan unsurların belirlenmesi gerek banka yöneticileri gerekse ulusal ve uluslararası yatırımcılar açısından önemlidir. Bu amaca yönelik olarak 2009:03-2019:09 tarihleri arasında faaliyette olan 10 bankanın Aktif Karlılık Oranı, Toplam Kredilerin Aktiflere Oranı (TKAO), Öz Sermayenin Aktiflere Oranı (ÖAO), Mevduatın Aktiflere Oranı (MAO), Aktif Büyüklük Oranları çeyrek dönemlik veriler olarak kullanılmıştır. Veriler bankaların yayınlamış olduğu mali tablolardan hesaplanmıştır. Çalışmada bankaların finansal performansı ile finansal yapıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için panel regresyon yöntemi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre TKAO değişkeni aktif karlılığı negatif olarak %1 anlamlılık düzeyinde etkilemektedir. ÖAO'nun aktif karlılık üzerindeki etkisi pozitifdir. MAO aktif karlılığı pozitif yönde etkilemektedir. Aktif büyüklük de aktif karlılığı pozitif yönde etkilemektedir. Çalışmanın sonuçları bütün olarak incelendiğinde banka performansını açıklamada özsermayesi ve mevduat yapısı güçlü bankaların karlılık olarak daha ön plana çıktıkları, yine benzer şekilde aktif büyüklüğü yüksek olan bankaların aktif karlılıklarının da yüksek olabileceği sonucu elde edilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, BIST, Finansal Performans, Panel Veri

Financial Performance Indicators of Turkish Banking Sector: A Research on BIST Financial Sector

Abstract: Considering the importance banks have for the financial system and economy of their country, the purpose of this study is to examine the impact of the financial structure of banks operating in the BIST Financial Sector on the financial performance. For this purpose, Asset Profitability Ratio, Total Loans to Assets Ratio, Equity to Assets Ratio, Deposits to Assets Ratio, Asset Size ratios of 10 banks operating between 2009: 03-2019: 09 are used as quarterly data. The data are calculated from the financial statements published by banks. In the study, panel regression method was applied to determine the relationship between banks' financial performance and financial structures. According to the results of the analysis, the ratio of Total Loans to Assets variable affects asset profitability negatively at 1% significance level. The ratio of equity to assets is positive on asset profitability. The Ratio of Deposits to Assets positively affects asset profitability. The asset size also positively affects the profitability. When the results of the study are analyzed as a whole, it can be concluded that banks with strong equity and deposit structures stand out in terms of profitability, and similarly, banks with high asset size may have high return on assets in explaining the bank performance.

Key Words: Banking, BIST, Financial Performance, Panel Data

Jel Codes: G21, D53, L25, C23

¹Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, muhammetozcan@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8688-2961>

EXTENDED ABSTRACT

With the financial intervention service, it provides, the banking sector is one of the major elements of economic growth. Thus, the performance and financial stability of the banking system is vital for each production and service body in the economy. Considering the importance banks have for the financial system and economy of their country, the purpose of this study is to examine the impact of the financial structure of banks operating in the BIST Financial Sector on the financial performance.

Determining the factors in question is important for both bank managers and national and international investors. The subject dealt with in the study is a subject that has been studied extensively in different data sets and date ranges in the literature. In this context, it is thought that the period covered by the study and the frequency of the data can contribute to the current literature. The data are calculated from the financial statements published by the banks. In the study, panel regression method was used to determine the relationship between the financial performance of banks and their financial structures.

In this context, in the second part of the study, the empirical studies on the factors affecting the profitability of banks will be summarized with the literature review, the third section will present the data and method, and the analysis results and comments will be given in the last section. Among the first studies in the literature is Molyneux and Thornton, a research in which they examined the profitability of the banking sector in 18 European countries in the period 1986-1989. The researchers found a significant positive relationship between return on equity and interest rates, bank concentration, and state ownership.

In addition, Miller and Noulas examined an example of a large commercial bank in the late 1980s to determine the determinants of profitability for American banks using both cross-section and pooled time-series section regression. Taşkın, in his study on 2011, aimed to determine internal and external factors that affect the performances of commercial banks operating between 1995-2009 in Turkey by panel data analysis. Alper and Anbar examined bank and country specific factors, that are increasing the profitability of banks in Turkey in the 2002-2010 period. Saldanlı and Aydın, in their work in 2016, examined factors affecting the profitability of commercial banks operating in Turkey based on the 2001 - 2014 period. Senol, Öncül and Alıcı, between the years 2007-2017, have investigated 19 commercial banks operating in Turkey about the specific financial risks of banks on the impact on bank profitability in their study by panel data analysis. As a result of the study, they claimed that the liquidity risk positively affected the profitability of the bank, whereas the capital risk and credit risk negatively affected the profitability of the bank and that the banks were not successful in risk management. Ömürbek, Akçakanat and Aksoy, in their study in 2019, aimed to predict the profitability of large-scale banks according to their asset size.

The aim of the study is to examine the impact of the financial structure of banks operating in the BIST Financial Sector on their financial performance. For this purpose, quarterly data of 10 banks operating between 2009: 03-2019:09 were used. The data are calculated from the financial statements published by the banks. The banks included in the analysis are: Akbank, Albaraka Türk, Garanti Bankası, ICBC Turkey Bank, İş Bankası, QNB Finansbank, Şekerbank, T. Halk Bankası, Vakıflar Bankası, Yapı ve Kredi Bankası. The variables used in the study; Dependent Variable: Asset Profitability Ratio, Independent Variables: Ratio of Total Loans to Assets, Ratio of Equity to Assets, Ratio of Deposit to Assets, Asset Size. Asset Profitability Ratio: It shows the degree of effective use of the assets of the enterprises. This variable has been used as a financial performance indicator in many studies. In the study, the following model is established to determine the effect of financial structure on profitability.

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1TKAO_{it} + \beta_2\ddot{O}SAO_{it} + \beta_3MAO_{it} + \beta_4AB_{it}$$

Panel regression method will be used to determine the relationship between banks' financial performance and financial structures. In order to determine the panel regression model suitable for the model established in the study, some pre-tests are required. These tests can be listed as Breush-Pagan LM, F and Hausman tests. The type of panel regression model will be determined according to the test results. As a result of the analysis, it is necessary to test the deviations from the assumptions after it is decided that the model will be the fixed effects model. These assumptions; variance, autocorrelation, correlation between units. According to the results of the analysis, the TKAO variable negatively affects the return on assets at the 1% significance level. The effect of SPO on asset profitability is positive. MAO positively affects the return on assets. Asset size also positively affects the asset profitability. When the results of the study are analyzed as a whole, it can be concluded that banks with strong equity and deposit structures stand out in terms of profitability, and similarly, banks with high asset size may have high return on assets in explaining the bank performance.

1. Giriş

Finansal sistem içerisinde hayati bir öneme sahip olan bankacılık sektörü fon arz ve talep edenleri bir araya getirme konusunda oldukça etkin bir işleve sahiptir. Fon fazlası olan ekonomik birimlerin yatırımlarını güvenilir bir şekilde değerlendirmeleri aynı zamanda fon talep edenlerin belirli koşullar altında ihtiyaç duydukları fonu temin etme noktasındaki verimlilikleri ekonomilerin büyümesinde ve gelişmesinde lokomotif görevi görmesine neden olmaktadır. Çoğu gelişmekte olan ülkede olduğu gibi, Türk bankacılık sektörü de finans sektörü domine etmektedir. Son yıllarda ekonomi içerisinde birimlerin büyümeye bağlı olarak artan tüketim eğilimleri, bireylerin ve kurumsal yapıların daha da fazla borçlanmalarına yol açmıştır. Buna ilave olarak, mevduat toplama ve kredi vermenin yanısıra sundukları hizmet gamını genişleten bankaların fonksiyonel

olarak daha işlevli hale gelmeleri beraberinde birçok maliyeti de bankalar aleyhine ortaya çıkarmıştır. Öte yandan bankacılık sektöründe artan rekabet ve yasal yükümlülükler ve tahsil edilemeyen kredilerdeki şüpheli alacaklar kalemlerinin artışı bankaları maliyet kalemlerini daha sıkı bir şekilde kontrol altında tutmaya yöneltmektedir.

Bankaların içinde buldukları ülkenin finansal sistemi ve ekonomisi için taşıdığı bu önemden hareketle çalışmanın amacı, BIST Mali Sektörde faaliyet gösteren bankaların finansal yapısının finansal performans üzerindeki etkisini incelemektir. Performansı etkileyen değişkenlerin belirlenmesi bankalarla ilgili paydaşlar (yöneticiler, yatırımcılar, politika yapıcılar) açısından önemlidir. Çalışma kapsamında ele alınan konu literatürde değişik veri setleri ve dönemler arasında çokça incelenmiş bir konudur. Bu bağlamda çalışmanın kapsadığı dönem ve verilerin frekansı itibarı ile güncel literatüre katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Veriler bankaların yayınlamış olduğu mali tablolardan hesaplanmıştır. Çalışmada bankaların finansal performansı ile finansal yapıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için panel regresyon yöntemi uygulanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın birinci bölümünde bankacılık kavramı, Türk bankacılık sektörü ve performans kavramları, ikinci bölümünde literatür taraması ile bankaların karlılığını etkileyen faktörlere ilişkin yapılan ampirik çalışmalar özetlenecek, üçüncü bölümde veriler ve yöntem sunularak son bölümde de analiz sonuçları ve yorumlara yer verilecektir.

2. Bankacılık ve Türk Bankacılık Sistemi

Ülke ekonomisinin büyümesi finans sektörünün büyümesine bağlıdır. Bu bağlamda finansal sektörde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için bankacılık sektörüne öncelik verilmelidir. Bu nedenle, bankacılık sektörünün sorunsuz ve verimli çalışması, bir ekonominin çökme riskini azaltmaya yardımcı olur. Bankacılık sektörünün performansı, araştırmacıların bir ülkenin ekonomik durumunu değerlendirmeleri için her zaman bir ilgi kaynağı olmuştur (Ahsan, 2016: 53). Ülke ekonomileri ve sosyal hayat bankacılık sektöründe yaşanan olumlu veya olumsuz gelişmelerden ciddi anlamda etkilenebilmektedir. Bankacılık sektörü kaynaklı krizler öncelikle finansal sistemi daha sonra reel ekonomiyi etkilemektedir. Örneğin ülkemizde yaşanan Kasım 2000 ve Şubat 2001 bankacılık krizleri tüm ülkenin krize girmesine sebep olurken 2008 yılında Lehman Brothers bankasının batışı önce ABD ekonomisinde sonra tüm dünya ekonomilerinde krize sebep olmuştur (Topak ve Çanakçıoğlu, 2019: 108). Bankacılık sektörünün gelişimi, sermaye hareketleri, işletmelerin büyümesi ve ülke ekonomilerinin gelişiminde önemli role sahiptir. Sağlam temelleri olan ve karlılığı yüksek bankacılık sistemi krizler karşısında ülke ekonomilerinin gücünü artırmakta ve finansal istikrarı sağlamada öncü rol üstlenmektedir (Taşkın, 2011: 289). Levine 1997 çalışmasında finansal aracılık sektörünün ekonomik büyüme üzerinde olumlu etkisinin olduğunu iddia etmektedir.

Ülkemizde mali sistem ve bankacılık sektörünün büyüme aşamaları benzerlik göstermektedir (Ural, 1999, s. 148). 1920'lerde yabancı bankaların desteğiyle ekonomik büyüme desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak bankacılık sektöründe yabancıların gücü ve rolünün artışı karşısında milli bankacılık hareketleri ortaya çıkmıştır. Fakat yerel bankalar ekonominin gelişimi için yeterli olamamıştır (Sönmez, 2013: 92). Ülkelerin sosyo ekonomik koşullarındaki farklılıklar bankacılık sistemlerinin de farklı olmasına neden olmaktadır. Türk bankacılık sektörü de ülkemize özgü özelliklere sahiptir. 1980 öncesi dönemde kamu otoritesinin kontrolünün fazla oluşu ve sermaye piyasasının gelişmemiş olması bankacılık sektörünün çalışma koşullarını ciddi anlamda etkilemiştir. 1980 sonrası dönemde uluslararası sermaye hareketlerinde yaşanan artışla birlikte bankacılık sektörünün gelişimi de hızlanmıştır (Özgür ve Eleren, 2006: 58). 1980 yılından sonra piyasa ekonomisine geçiş süreciyle birlikte bankacılık sektörü hızlı bir dönüşüm yaşamıştır. Bu dönemde 1994, 2000 ve 2001 krizleri yaşanmış ve bu krizler sonucunda sektörde yeniden yapılanmanın gerekliliği net olarak görülmüştür (Uzdoğan ve Şahin, 2011: 185). İstikrarsız makroekonomik performans gösterilen 1990'lar, Türkiye için kaybedilen yıllar oldu. Finans sektörü ve özellikle finansal sistemin yaklaşık dörtte üçünü oluşturan bankacılık sektörü, yüksek ve dalgalı enflasyon ve faiz oranlarının yaşandığı bir dönem yaşadı. Grup kredileri ve "bağlantılı krediler", Türkiye'de bankacılık krizine yol açan iki önemli sebep oldu. Krizlerin ardından, Mayıs 2001 Rehabilitasyon Programı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından başlatılmıştır. Bu programın yardımıyla devlet ve özel bankalar yeniden yapılandırıldı. Ayrıca, Türk bankacılık sisteminin karlılığı ve istikrarı artmıştır (Aysan ve Ceyhan, 2008: 1593). 2001 krizi sonrasında ülke ekonomisi ve bankacılık sektörü açısından yeniden yapılandırma dönemi olarak adlandırılabilir. Bankacılık sektörünün uluslararası standartlara ve uygulamalara uyumlaştırılması amacıyla yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bankacılık Kanunu 2005 yılında yasalaşmıştır. Daha önce hazine müsteşarlığı ve Merkez bankasında olan bankacılık sektörünün denetimi ve düzenlenmesi yetkisi yeni kurulan BDDK'ya devredilmiştir (Arabacı, 2018: 40).

Türk Bankacılık sektöründe 2020 yılı itibari ile 34 mevduat bankası, 14 kalkınma ve yatırım bankası, 6 adet de katılım bankası olmak üzere toplam 54 banka faaliyet göstermektedir. Sektörün sermaye yapısı %52,1'i yerli, 25'i yabancı ve %23'lük kısmı da borsada yani halka arz edilmiş haldedir. Sektörde toplam 205 bin çalışan bulunmaktadır. Çalışanların 184 bini mevduat bankalarında, 5 bini kalkınma ve yatırım bankalarında ve 16 bini ise katılım bankalarında istihdam edilmektedir. Bankacılık sisteminde 10.137'si mevduat

bankalarına, 62'si kalkınma ve yatırım bankalarına ve 1.179'u da katılım bankalarına ait olmak üzere toplam 10.137 şube bulunmaktadır. Bankacılık sektöründe pazar payları ise; Mevduat bankalarının aktiflerinin sektör içindeki payı yüzde 87, kalkınma ve yatırım bankalarının payı yüzde 7, katılım bankalarının payı ise yüzde 6 olmuştur. Kamu sermayeli mevduat bankalarının payı yüzde 34, özel sermayeli mevduat bankalarının payı yüzde 31, yabancı sermayeli mevduat bankalarının payı ise yüzde 22'dir. Türkiye'de bankacılık sektörü büyüklüğünün gsyh'ye oranı gelişmiş ülkelerin altında ve gelişmekte olan ülkeler ortalaması düzeyindedir. Aralık 2019 itibariyle dijital bankacılık işlemlerini kullanan aktif müşteri sayısı 51 milyon kişiye ulaşmıştır. Müşterilerin yüzde 96'sı bireysel, yüzde 4'ü kurumsaldır. 2019 yılında internet bankacılığı işlem hacmi yüzde 18 artarak 6,4 trilyon TL olurken mobil bankacılık işlem hacmi yüzde 31 artış ile 4,7 trilyon TL olmuştur (TBB, 2020: I19-I21)

Son yıllarda yaşanan krizler, bilgi teknolojisindeki değişim/gelişim, yatırım davranışları ve araçlarının değişimi ve sermaye piyasalarının gelişimi nedeniyle bankacılık sektöründe rekabet ve denetimde artış yaşanmıştır. Bunun sonucunda sektörde faaliyet gösteren bankaların karlılıkları ve büyüme potansiyelleri olumsuz etkilenmiştir. Bundan dolayı bankalar performans ölçümüne ve verimlilik artışına ciddi anlamda önem vermeye başlamıştır (Oğuz, 2016: 226).

Günümüzün artan rekabet ortamı sebebiyle işletmeler ellerinde bulunan kaynakları en etkin ve verimli şekilde kullanmak zorundadır. Bankacılık sektörü de rekabet sebebiyle etkinliğe önem vermektedir. Bankacılık sektörünün etkin ve verimli çalışması ülke ekonomilerinin gelişimini desteklemesi nedeniyle diğer sektörlerden daha önemlidir. Bankacılık sektörü fonlara aracılık etmesi ve kaynakların dağılımında oynadığı rol nedeniyle ülke ekonomisinin gelişiminde merkezde yer almaktadır (Ertuğrul ve Karakaşaoğlu, 2009: 20). Performans ölçümünü doğru yapan ve elde edilen sonuçları değerlendirip bu sonuçlara göre çözüm üreten işletmeler yoğun rekabet ortamında başarılı olmaktadır. Belirlenmiş olan performans kriterleri ışığında işletme faaliyetleri ve faaliyetlerin sonuçlarının değerlendirilmesi işletmelerin içinde buldukları sektördeki konumlarını tespit edebilmeleri ve eksikliklerini gidermelerine yardımcı olmaktadır. Türk bankacılık sektörü 2001 yılında yaşanan kriz neticesinde yapılan finansal düzenlemelerle yeniden şekillenme sürecine girmiştir (Dinçer ve Görener, 2011: 110). Bankaların finansal performansı birden çok faktörden etkilendiğinden, performansın ölçülmesinde dikkate alınması gereken çok fazla kriter bulunmaktadır. Literatürde bankaların performanslarının ölçümünde, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP), Analitik Ağ Süreci (ANP), Veri Zarflama Analizi (VZA), TOPSIS ve Electre yöntemi gibi çok kriterli karar verme

yöntemlerinin finansal ölçümlerle ilgili akademik çalışmalarda kullanıldığı gözlemlenmektedir (Dogan, 2013: 215).

Performans, bir işletmenin rekabet avantajı elde etmek için kaynakları birkaç farklı yolla elde etme ve yönetme işlevidir. İki tür performans bulunmaktadır; finansal performans ve finansal olmayan performans. (Iswati ve Anshori, 2007: 1394) Finansal performans, doğrudan finansal raporla ilgili değişkenlere vurgu yapar ve şirketin performansı üç boyutta değerlendirilir. İlk boyut, şirketin üretkenliğidir veya girdileri verimli bir şekilde çıktılara dönüştürmektir. İkincisi, karlılık boyutu veya şirketin kazancının maliyetlerinden daha yüksek olduğu seviyedir. Üçüncü boyut, piyasa primi veya şirketin piyasa değerinin defter değerini aştığı seviyedir (Almajali, Alamro ve Al-Soub, 2012: 268). Ticari bir bankanın performans değerlendirmesi genellikle bankanın varlıklarını, öz kaynaklarını ve borçlarını, gelirlerini ve giderlerini ne kadar iyi kullanabildiğiyle ilgilidir. Bankaların performans değerlendirmesi, mevduat sahipleri, yatırımcılar, banka yöneticileri ve düzenleyiciler dahil olmak üzere tüm taraflar için önemlidir. Bir firmanın performansının değerlendirilmesinde genellikle finansal oran yöntemini kullanır, çünkü bu yöntem önceki dönemlere kıyasla firmanın finansal performansı hakkında basit bir açıklama sağlar ve yönetim performansının iyileştirilmesine yardımcı olur (Jha ve Hui, 2012: 7602). Finansal kurumlar için finansal performansı iyileştirmek için üç temel faktör olduğu iddia edilebilir; kurum büyüklüğü, varlık yönetimi ve operasyonel verimlilik. Bugüne kadar bu faktörlerin özellikle ticari bankalar olmak üzere finansal performans üzerindeki etkisini araştırmak için yayınlanmış birçok çalışma yapılmıştır (Tarawneh, 2006: 101).

Alan yazınında bankacılık sektöründe verimlilik ve karlılığı inceleyen çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Sektördeki rekabetle banka performansını açıklayan çalışmaların yanında banka türlerine göre karşılaştırma yapan çalışmalarda bulunmaktadır. Ülkemiz özelinde konuya bakıldığında 2001 yılında yaşanan kriz döneminde kamu bankalarının, özel ve yabancı sermayeli bankalara göre daha verimsiz çalıştığı düşünülmektedir (Demirel, Atakişi ve Abacıoğlu, 2013: 102).

3. Literatür Araştırması

Literatürdeki ilk çalışmalar arasında (Molyneux ve Thornton, 1992) 1986-1989 döneminde 18 Avrupa ülkesinde bankacılık sektörünün karlılığını inceledikleri araştırma yer almaktadır. Araştırmacılar özkaynak karlılığı ile faiz oranları, banka yoğunlaşması ve devlet mülkiyeti arasında önemli bir pozitif ilişki bulmuştur. Buna ek olarak, (Miller ve Noulas, 1997) 1980'lerin sonlarında, hem çapraz kesiti hem de havuzlanmış zaman serisi kesiti regresyonunu kullanarak

Amerikan bankalarının karlılığının belirleyicilerini tespit etmek amacıyla bir büyük ticari banka örneğini incelemiştir. Yazarlar, kredi riski ile kârlılık arasında negatif bir ilişki bulmuşlardır.

Tarawneh (2006) Bankacılık Sektöründe Finansal Performansın Karşılaştırması: Umman Ticari Bankalarından Bazı Kanıtlar isimli çalışmasında Umman'daki ticari bankaları finansal oranların ortaya koyduğu finansal özelliklerine göre uyumlu kategorilerde sınıflandırmıştır. 260'tan fazla şubesi olan toplam beş Umman ticari bankası finansal olarak analiz edilmiş ve varlık yönetimi, operasyonel verimlilik ve banka büyüklüğünün bu bankaların finansal performansı üzerindeki etkisini tahmin etmek için regresyon analizi yapılmıştır. Sonuç olarak daha yüksek toplam sermayeye, mevduata, kredilere veya toplam varlığa sahip bankanın her zaman daha iyi karlılık performansına sahip olduğu anlamına gelmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Nimalathasan (2008) çalışmasında Bangladeş'teki bankacılık sektörünün finansal performansını CAMELS derecelendirme sistemi kullanılarak 1999-2006 mali yılından itibaren Bangladeş'teki 48 bankanın 6562 şubesi üzerine araştırmıştır. CAMELS derecelendirme sistemi temelde nicel tekniktir ve Bangladeş'teki bankaların performansını ölçmek için yaygın olarak kullanılmaktadır. CAMELS derecelendirme sistemi sonuçlarına göre, 3 bankanın güçlü, 31 bankanın tatmin edici, 07 bankanın notunun makul, 5 bankanın sınırdaki ve 2 bankanın yetersiz not aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taşkın (2011) yılında yaptığı çalışmada 1995-2009 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların performanslarını etkileyen içsel ve dışsal faktörleri panel veri analizi yardımıyla belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada performans ölçütü olarak; aktif karlılığı, net faiz marjı ve özkaynak karlılığı değişkenleri alınırken içsel belirleyiciler olarak; Toplam Krediler/Toplam Aktifler, Aktif büyüklüğü, Özkaynaklar / Aktifler, Özel Karşılıklar/ Toplam Krediler, Personel Giderleri/ Toplam Gelirler, Bilanço Dışı Faaliyetler/ Toplam Aktifler ve Yabancı banka değişkenleri alınmıştır. Çalışmada ayrıca makro belirleyiciler olarak; GSMH, Sanayi Üretim Endeksi, Faiz Oranı, TÜFE ve 2001 Krizi değişkenleri alınmıştır. Çalışma sonucunda Türk bankacılık sektöründe performansı en çok içsel değişkenlerin etkilediği ve makroekonomik belirleyicilerin anlamlı düzeyde bir etkisinin olmadığı sonucu elde edilmiştir.

(Alper ve Anbar, 2011) 2002-2010 dönemlerinde bankaların Türkiye'deki karlılığını artıran banka ve ülkeye özgü faktörleri incelemiştir. Banka karlılığı, bankanın iç ve dış belirleyicilerinin bir fonksiyonu olarak Aktif Karlılığı ve Özkaynak Karlılığı tarafından ölçülür. Dengeli bir panel veri seti kullanarak hem varlık büyüklüğünün hem de faiz dışı gelirin banka kârlılığı üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu, kredi portföyü ve kredilerin büyüklüğünün bankacılık performansı üzerinde olumsuz ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu

göstermiştir. Makroekonomik değişkenler arasında sadece reel faiz oranı bankaların performansını önemli ölçüde etkilemektedir.

(Saldanlı ve Aydın, 2016) yaptıkları çalışmalarında Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankalarının karlılıklarını etkileyen faktörleri 2001-2014 dönemi arasında incelemişlerdir. Panel sabit etkiler modeli yardımıyla yapılan analizde bağımlı değişkenin net dönem karı (zararı)/toplam aktifler olduğu modelde Özkaynaklar / Toplam Aktifler, Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler, Faiz Dışı Gelirler (Net) / Toplam Aktifler, Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri değişkenlerinin; bağımlı değişkenin net dönem karı (zararı) / özkaynaklar olduğu diğer modelde ise sadece Faiz Dışı Gelirler (Net) / Toplam Aktifler değişkenin anlamlı olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

(Küçükbay, 2017) “Banka Kârlılığını Etkileyen Faktörler: Avrupa Birliği Bankaları ve Türk Bankaları Arasında Bir Karşılaştırma” isimli çalışmasında banka karlılığını etkileyen faktörleri Türk ve AB bankacılık sektörü karşılaştırmasını 2009-2013 yılları arasında panel veri analizi yardımıyla analiz etmiştir. Çalışma sonucunda Türk bankalarının aktif kârlılığını sermaye oranı ve banka büyüklüğünün etkilediği; net faiz marjı değişkenini ise kredi oranı ve sermaye oranının etkilediği bulunmuştur. Öte yandan AB’ye üye ülke bankalarında ise aktif kârlılığını banka büyüklüğü, sermaye oranı, kredi oranı ve mevduat oranının etkilediği, net faiz marjını banka büyüklüğü, sermaye oranı, kredi oranı ve kredi kayıp karşılığı oranının etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

(Dizgil, 2017) yaptığı çalışmada bankacılık sektöründe faaliyet gösteren aktif büyüklük sıralaması anlamında ilk 10’da yer alan mevduat bankalarının karlılıklarını etkileyen mikro faktörleri belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışma sonucunda aktif karlılık ile sermaye yeterlilik rasyosu, faaliyet giderleri oranı, finansal varlık / toplam aktif oranı arasında anlamlı ilişki tespit edilmiş. Ortalama öz kaynak kârlılığı ile sermaye yeterlilik rasyosu, faaliyet gideri ve likit aktif / toplam aktif oranları arasında da yine anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşıırken sermaye oranı ile her iki bağımlı değişken (aktif karlılık, ortalama öz kaynak karlılığı) arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

(Karakuş, Zor ve Küçük, 2017) yılında yaptıkları çalışmada yerli ve yabancı sermayeli bankaların karlılığına etki eden içsel faktörleri belirlemek amacıyla 12 yerli ve 17 yabancı sermayeli bankaya it 2006-2015 yılları arası verilerle panel veri analizi uygulamışlardır. Çalışma sonucunda yerli sermayeli bankalarda aktif karlılığını aktif büyüklüğü, özkaynakların toplam aktiflere oranı, özel karşılıkların toplam kredilere oranı ve faiz dışı gelirlerin toplam aktiflere oranı pozitif yönde etkilediği faiz dışı giderlerin ise negatif yönde etkilemediği diğer yandan yabancı sermayeli bankalarda aktif karlılığını özkaynakların toplam aktiflere oranı ve faiz dışı gelirlerin toplam aktiflere oranı pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

(Atukalp, 2018) “Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının İncelenmesi: Türkiye Örneği” isimli çalışmasında 2015, 2016 ve 2017 yılları arası verilerle Multi-MOORA tekniği kullanarak Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren özel sermayeli mevduat bankalarının finansal performanslarını incelemiştir. Çalışma sonucunda ele alınan dönemin bütününde Akbank en iyi performans gösteren banka olarak belirlenirken 2015 yılında Anadolubank, 2016-2017 yıllarında ise İş Bankası ikinci sırada yer almıştır.

(Şenol, Öncül ve Alıcı, 2019) 2007-2017 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren 19 mevduat bankası üzerine yaptıkları çalışmada bankalara özgü finansal risklerin banka karlılığına etkisini panel veri analizi aracılığıyla araştırmışlardır. Çalışma sonucunda likidite riskinin banka karlılığını pozitif yönde etkilediği, buna karşın sermaye riski ve kredi riskinin banka kârlılığını negatif yönde etkilediği ve bankaların risk yönetimi konusunda başarılı olmadıklarını iddia etmişlerdir.

(Ömürbek, Akçakanat ve Aksoy, 2019) yaptıkları çalışmada aktif büyüklüğüne göre bankaların kârlılık öngörüsünü yapmayı amaçlamışlardır. Çalışmada yapay sinir ağları yöntemi ile 2003:03-2017:06 arası çeyrek dönem verileri ile analiz yapılmıştır. Çalışma sonucuna göre B3 ve B6 bankalarının kârlılıkları stabil olarak devam ettiği; B1, B2, B4 ve B7 bankalarının ise belirli dönemlerde kârlılık düzeyinde azalma olduğu ve B5 bankasında ise kârlılık düzeyinde düşüşler yaşandığı sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak yapay sinir ağlarının kârlılık tahmini için kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.

4. Veri Seti ve Model

Çalışmanın amacı BIST Mali Sektörde faaliyet gösteren bankaların finansal yapısının finansal performans üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amaca yönelik olarak 2009:03-2019:09 tarihleri arasında faaliyette olan 10 bankanın çeyrek dönemlik verileri kullanılmıştır. Veriler bankaların yayınlamış olduğu mali tablolardan hesaplanmıştır. Tablo 1’de analize dahil edilen bankalar liste halinde yer almaktadır.

Tablo 1 *Analizde Yer Alan Bankalar*

Sıra No	Banka
1	Akbank
2	Albaraka Türk
3	Garanti Bankası
4	ICBC Turkey Bank
5	İş Bankası
6	QNB Finansbank
7	Şekerbank
8	T. Halk Bankası
9	Vakıflar Bankası
10	Yapı ve Kredi Bank.

- Çalışmada kullanılan değişkenler;
- Bağımlı Değişken: Aktif Karlılık Oranı
 - Bağımsız Değişkenler: Toplam Kredilerin Aktiflere Oranı, Öz Sermayenin Aktiflere Oranı, Mevduatın Aktiflere Oranı, Aktif Büyüklük 'tür.

Aktif Karlılık Oranı: İşletmelerin varlıklarını etkin kullanma derecelerini göstermektedir. Bu değişken birçok çalışmada finansal performans göstergesi olarak kullanılmıştır (Karadeniz ve İskenderoğlu, 2011: 69).

Çalışmada finansal yapının karlılık üzerine etkisi (Demirhan, 2010), (Kahveci, Ekşi ve Kaya, 2016) ve (Kılıç, 2019)'ın çalışmalarında kurulan modeller ışığında aşağıdaki model kurulmuştur.

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1TKAO_{it} + \beta_2ÖSAO_{it} + \beta_3MAO_{it} + \beta_4AB_{it}$$

Çalışmada bankaların finansal performansı ile finansal yapıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için panel regresyon yöntemi uygulanacaktır. Bağımlı bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz etmek için kullanılan regresyon modeli aşağıdaki gibidir (Baltagi, 2014:13);

$$y_{it} = \beta_0 + X_{kit}\beta + u_{it} \quad (i=1,2,\dots,N; t=1,2,\dots,T)$$

Yukarıda yer alan modelde, i yatay kesiti t ise zamanı ifade etmektedir. Modeldeki β_0 sabit terimi, β bağımsız değişkenin katsayısını, X_{kit} bağımsız değişkeni ve u ise hata terimini ifade etmektedir. Çalışmada kullanılacak regresyon modeli; havuzlanmış En Küçük Kareler, sabit etki ve rassal etki regresyon modelleri olarak 3 türe ayrılmaktadır.

Her yatay kesit birimi için farklı bir sabit değer oluşturulan sabit etkiler modelinde β ile ifade edilen eğim katsayılarının sabit olduğu, fakat sabit olan katsayıların sadece kesit veya zaman verileri arasında veya her iki veri için değişim gösterdiği varsayılmaktadır. Değişim sadece zamana bağlı gerçekleşiyorsa bu modellere tek yönlü zamana bağlı sabit etkiler modeli adı verilmektedir (Hsiao, 2014: 34)

Havuzlanmış Regresyon Modeli eğim katsayılarının sabit olduğu ve hata teriminin bağımsız değişkenlerle ilişkisiz olduğu durumlarda kullanılması uygun olabilir. Ancak hata terimi ile bağımsız değişkenlerin ilişkili olduğu varsayımı varsa sabit etkiler veya rassal etkiler modelinin kullanılması uygun olabilir (Gujarati, Şenesen ve Şenesen, 2012: 606)

Çalışmada kurulan modele uygun panel regresyon modelinin belirlenmesi için birtakım ön testler yapılması gerekmektedir. Bu testler Breush-Pagan LM, F ve Hausman testi olarak sıralanabilir. Söz konusu test sonuçlarına göre panel regresyon modelinin türü belirlenecektir.

Breusch-Pagan (1980), tarafından geliştirilen LM testi bireysel heterojenliği test etmektedir. Bir başka ifadeyle LM testi Havuzlanmış En Küçük

Kareler yöntemi mi yoksa rassal etki modeli mi uygun olduğunu belirlemek için kullanılmaktadır. LM test istatistiği 1 serbestlik dereceli X^2 dağılımına uygundur. Hipotez testi aşağıdaki gibidir (Ulusoy ve Demiralay, 2017: 375-376):

$$H_0: \sigma_M^2 = 0 \quad H_1: \sigma_M^2 \neq 0$$

Havuzlanmış EKK modelinin uygun model olup olmadığının belirlenmesi için F testi kullanılmaktadır. F testinde verilerin birimlere göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmektedir. F testinin Hipotezi : ($H_0: \beta_i = \beta = 0$) şeklindedir. H_0 'ın reddedilmesi durumunda havuzlanmış EKK modelinin uygun olmadığına sabit etki modeli ile analizin uygun olduğuna karar verilmektedir (Topal ve Günay, 2017: 72) Tablo 2'de Breush-Pagan LM testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 2 Breush-Pagan LM Test Sonuçları

	X ² İstatistiği	Olasılık Değeri
Model	17,79	0,0000
Not:* %1 anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.		

Breush-Pagan LM testi sonucuna göre X^2 istatistik değeri %1'den küçük olduğu için sıfır hipotezi reddedilmiştir. Elde edilen sonuca göre kurulan model için rassal etki modelinin daha uygun olduğu görülmektedir. Modelde zaman veya kesit etkilerinin olduğu sonucu elde edilmiştir. Tablo 3'de F testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 3 F Testi Sonuçları

	F İstatistiği	Olasılık Değeri
Model	10,13	0,0000
Not:* %1 anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.		

Kurulan regresyon modelinin F testi sonucuna göre olasılık değerinin %1'den küçük olduğu görülmektedir. Bu durumda H_0 reddedilmekte ve bu sonuca göre sabit etki modelinin yapılacak olan regresyon analizi için daha uygun olabileceğini söylemek mümkündür. Ayrıca modelde birim etki olduğunu sonucu elde edilmiştir.

LM ve F testi sonuçlarına göre kurulan model için havuzlanmış EKK modelinin uygun olmadığı görülmektedir. Bu durumda sabit veya rassal etki modellerinden hangisinin uygulanacağını belirlemek gerekmektedir. Hausman testi ile sabit mi yoksa rassal etki modeli mi seçilmeli sorusuna cevap verilmektedir (Ayrıçay ve Türk, 2014: 63).

Hausman testi rassal etkiler modelinin geçerli olduğu biçimindeki sıfır hipotezini, k dereceli X^2 dağılımına uyan test yardımıyla sınamaktadır. Hausman testinin hipotezleri:

$$H_0 = \text{Bağımsız değişkenlerle birim etki arasında korelasyon yoktur.}$$

H_1 = Bağımsız değişkenlerle birim etki arasında korelasyon vardır.

H_0 kabul edilmesi durumunda rassal etkiler modelinin kullanımı uygun olacaktır. H_0 reddedilmesi durumunda ise sabit etkiler modelinin kullanımı uygun olacaktır (Uluyol ve Türk, 2013: 377) Tablo 4'te Hausman testi sonucu gösterilmektedir.

Tablo 4 Hausman Testi Sonuçları

	Hausman İstatistiği	Olasılık Değeri
Model	52,18	0,0000
Not:* %1 anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.		

Hausman testi sonucuna göre kurulan regresyon modelinde sabit etki modelinin en doğru tahminci olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle bağımsız değişkenler ve birimler arasında korelasyon yoktur H_0 olasılık değeri %1'den küçük olduğundan dolayı reddedilmiştir. Bu sonuca göre birimler arasında korelasyon olduğu görülmektedir. Kurulan modele en uygun regresyon modelinin sabit etki modeli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda modelin sabit etkiler modeli olacağına karar verildikten sonra varsayımlardan sapmaların testlerinin yapılması gerekmektedir. Söz konusu varsayımlar;

- değişen varyans
- otokorelasyon
- birimler arası korelasyondur.

Bu testlerin sonuçları Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5 Sonuçları

Varsayım	İstatistik
Değişen Varyans Testi	
Değiştirilmiş Wald Testi	24,19 (0,0071)
Otokorelasyon Test Sonuçları	
Bhargava et.al. Durbin-Watson	1,822455
Baltagi Wu LBI	1,885210
Birimler Arası Korelasyon Testi Sonuçları	
Pesaran CD Test	31,817 (0,000)

Değişen varyans olup olmadığının tespiti için yapılan Değiştirilmiş Wald testi sonuçları modelde değişen varyans olduğu sonucunu vermiştir. Otokorelasyon sınaması için yapılan Bhargava et.al. Durbin-Watson ve Baltagi-Wu LBI otokorelasyon test sonuçlarına göre modelde otokorelasyon olduğu sonucu elde edilmiştir. Pesaran CD testi birimler arası korelasyonu tet etmek için kullanılmaktadır. Yapılan Pesaran CD testi sonucu birimler arası korelasyon olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre kurulan regresyon modeli Parks-Kmenta (1967) tahmincisi ile tahmin edilmedi. Parks tarafından 1967

yılında geliştirilen test hata terimlerinde heteroskedasitenin yanısıra zaman ve yatay kesitler arasında korelasyonun olduğu durumda doğrusal regresyon modelinin tahmininde kullanılmaktadır (Dücan ve Akal, 2017: 71) Tablo 6'da Regresyon Modeli Sonucu verilmektedir.

Tablo 6 *Regresyon Modeli Tahmin Sonucu*

	ROA	
	Katsayılar	Olasılık Değeri
TKAO	-2.304669*	0.000
ÖSAO	0.0134916*	0.000
MAO	5.854952*	0.000
AB	0.3355068*	0.000
SABİT	-2.788616*	0.000
Wald Chi2	357,18*	
Olasılık Chi2	0,0000	

Yukarıdaki tabloda panel regresyon modeli analiz sonuçlarına göre TKAO değişkeni aktif karlılığı negatif olarak %1 anlamlılık düzeyinde etkilemektedir. ÖSAO'nun aktif karlılık üzerindeki etkisi pozitiftir. MAO aktif karlılığı pozitif yönde etkilemektedir. Aktif büyüklüğü de aktif karlılığı pozitif yönde etkilemektedir.

Sonuç

Gerçekleştirdiği finansal aracılık hizmetiyle bankacılık sektörü ekonomik büyümenin ana unsurlarından birisidir. Bu nedenle bankacılık sisteminin performansı ve finansal istikrarı ekonominin içindeki her bir üretim ve hizmet birimi açısından önemlidir. Bankacılık sektörü, Türkiye'de 2001 krizi sonrası yapılan düzenlemelerle hızla büyümeyle birlikte rekabette de artış yaşanmıştır ve birçok banka şu anda müşterilerine geniş bir finansal hizmet ve ürün yelpazesi sunmaya çalışmaktadır. Rekabet artışı nedeniyle verimlilik ve performans artışı da bankaların önem verdikleri konuların başına yerleşmiştir.

Bu çalışmada, Borsa İstanbul Mali endekste yer alan bankaların karlılığına etki eden içsel faktörlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak BIST Mali endekste bankaların 2009:03-2019:09 dönemleri arasındaki verileri (Aktif Karlılık Oranı, Toplam Kredilerin Aktiflere Oranı, Öz Sermayenin Aktiflere Oranı, Mevduatın Aktiflere Oranı, Aktif Büyüklük) kullanılarak panel veri regresyon analizi yapılmıştır.

Yapılan analiz sonucuna göre TKAO değişkeni aktif karlılığı negatif olarak %1 anlamlılık düzeyinde etkilemektedir. ÖAO'nun aktif karlılık üzerindeki etkisi pozitiftir. MAO aktif karlılığı pozitif yönde etkilemektedir. Aktif büyüklüğü de aktif karlılığı pozitif yönde etkilemektedir.

Çalışmanın sonuçları bütün olarak incelendiğinde banka performansını açıklamada Özsermayesi ve mevduat yapısı güçlü bankaların karlılık olarak daha

ön plana çıktıkları yine benzer şekilde aktif büyüklüğü yüksek olan bankaların aktif karlılıklarının da yüksek olabileceği sonucu elde edilebilmektedir. Başka çalışmalarda farklı sonuçlar elde etmek için banka türlerine göre kıyaslamalar yapılması mümkündür. Banka yöneticileri, finansal analizciler ve karar vericiler için finansal performansa etki eden değişkenler hakkında bilgi vermesi yönüyle bu çalışma reel sektöre fikir edinmelerinde yardımcı olabilecektir.

Kaynaklar

- Ahsan, M. K. (2016). "Measuring Financial Performance Based on CAMEL: A Study on Selected Islamic Banks in Bangladesh". *Asian Business Review*, 6 (1), 47-56. doi: 10.18034/abr.v6i1.26
- Almajali, A. Y., Alamro, S. A., Al-Soub, Y. Z. (2012). "Factors affecting the financial performance of Jordanian insurance companies listed at Amman Stock Exchange". *Journal of Management research*, 4 (2), 266.
- Alper, D., Anbar, A. (2011). "Bank specific and macroeconomic determinants of commercial bank profitability: Empirical evidence from Turkey". *Business and economics research journal*, 2 (2), 139-152.
- Arabacı, H. (2018). "Türkiye'de Bankacılık Sektörünün Gelişimi". *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2 (3), 25-42.
- Atukalp, M. E. (2018). "Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının İncelenmesi: Türkiye Örneği". *Global Journal of Economics and Business Studies*, 7 (14), 38-52.
- Ayrıçay, Y., Türk, V. E. (2014). "Finansal Oranlar Ve Firma Değeri İlişkisi: BİST'de Bir Uygulama". *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (64), 53-70.
- Aysan, A. F., Ceyhan, Ş. P. (2008). "What determines the banking sector performance in globalized financial markets? The case of Turkey". *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 387 (7), 1593-1602. doi: <https://doi.org/10.1016/j.physa.2007.11.003>
- Demirel, E., Atakişi, A., Abacıoğlu, S. (2013). "Bankacılık Faaliyet Oranlarının Panel Veri Analizi: Türkiye'deki Kamu, Özel Ve Yabancı Sermayeli Bankaların Durumu". *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (59).
- Demirhan, D. (2010). "Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Finansal Yapıya İlişkin Kararlarının Karlılık Üzerine Etkileri". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 45, 157-168.
- Dinçer, H., Görener, A. (2011). "Analitik hiyerarşi süreci ve VIKOR tekniği ile dinamik performans analizi: Bankacılık sektöründe bir uygulama". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 109-127.

- Dizgil, E. (2017). “Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Karlılığını Etkileyen Mikro Düzeyli Faktörler Üzerine Ampirik Bir Araştırma”. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 11 (2).
- Dogan, M. (2013). “Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile Banka Performansının Ölçülmesi: Türkiye Örneği”. *Ege Akademik Bakis*, 13 (2), 215.
- Dücan, E., Akal, M. (2017). “Komşu Ülkelerle Yapılan Dış Ticaretin DYY Girişleri Üzerine Etkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Panel Veri Analiz”. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3 (1), 63-80.
- Ertuğrul, İ., Karakaşaoğlu, N. (2009). “Banka Şube Performanslarının Vikor Yöntemi İle Değerlendirilmesi”. *Endüstri Mühendisliği Dergisi YA/EM 2008 Özel Sayısı*, 20 (1), 19-28.
- Gujarati, D. N., Şenesen, Ü., Şenesen, G. G. (2012). *Temel Ekonometri: Literatür*.
- Hsiao, C. (2014). *Analysis of Panel Data* (3rd ed.): Cambridge University Press.
- Iswati, S., Anshori, M. (2007). *The Influence of Intellectual Capital to Financial Performance at Insurance Companies in Jakarta Stock Exchange (JSE)*. Paper presented at the 13th Asia Pacific Management Conference, Melbourne, Australia. .
- Jha, S., Hui, X. (2012). “A comparison of financial performance of commercial banks: A case study of Nepal”. *African Journal of Business Management*, 6 (25), 7601-7611.
- Kahveci, E., Ekşi, İ. H., Kaya, Z. (2016). “Türkiye’deki Mevduat Bankalarında Sermaye Yapısı-Karlılık İlişkisi: 2002-2014 Yılları Arası Panel Veri Uygulama”. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 446-461.
- Karadeniz, E., İskenderoğlu, Ö. (2011). “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda İşlem Gören Turizm İşletmelerinin Aktif Karlılığını Etkileyen Değişkenlerin Analizi”. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 22, Sayı 1, 65-75.
- Karakuş, R., Zor, İ., Küçük, Y. Ş. (2017). “Ticari bankalarda kârlılığın içsel belirleyicileri: yerli ve yabancı sermayeli bankalarda karşılaştırmalı analizi”. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 62, 379-398.
- Kılıç, M. (2019). “Bankaların Finansal Yapısının Karlılık Üzerindeki Etkisi: Özel Sermayeli Mevduat Bankaları Üzerine Bir İnceleme”. *UIİİD-IJEAS*, (24), 45-58.
- Küçükbay, F. (2017). “Banka Kârlılığını Etkileyen Faktörler: Avrupa Birliği Bankaları Ve Türk Bankaları Arasında Karşılaştırma”. *Yönetim ve*

Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24 (1), 137-149.

- Miller, S. M., Noulas, A. G. (1997). "Portfolio mix and large-bank profitability in the USA". *Applied Economics*, 29 (4), 505-512. doi: 10.1080/000368497326994
- Molyneux, P., Thornton, J. (1992). "Determinants of European bank profitability: A note". *Journal of Banking & Finance*, 16 (6), 1173-1178. doi: [https://doi.org/10.1016/0378-4266\(92\)90065-8](https://doi.org/10.1016/0378-4266(92)90065-8)
- Nimalathasan, B. (2008). A comparative study of financial performance of banking sector in Bangladesh. An application of CAMELS rating system. *Universitatii Bucuresti. Analele. Seria Stiinte Economice si Administrative*, 2, 133.
- Oğuz, A. B. (2016). "Türkiye Kamu, Özel Sermayeli Mevduat Ve Katılım Bankalarının 2005-2013 Arasındaki Bazı Bilanço Kalemlerinin Karşılaştırılması". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12 (29), 225-241.
- Ömürbek, V., Akçakanat, Ö., Aksoy, E. (2019). "Aktif Büyüklüklerine Göre Değerlendirilen Büyük Ölçekli Bankaların Yapay Sinir Ağları İle Karlılık Tahmini". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33 (2), 451-466.
- Özgür, E., Eleren, A. (2006). "Türkiye’de Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Veri Zarflama Yöntemi İle Etkinlik Analizlerinin Yapılması". *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 53-76.
- Saldanlı, A., Aydın, M. (2016). "Bankacılık Sektöründe Karlılığı Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi İle İncelenmesi: Türkiye Örneği". *Ekonometri ve İstatistik Dergisi* (24), 1-9.
- Sönmez, F. (2013). "Türk bankacılık sektörünün karlılık açısından değerlendirilmesi". *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi* (31), 91-107.
- Şenol, Z., Öncül, M., Alıcı, M. S. (2019). "Banka Finansal Risklerinin Banka Karlılığına Etkisi". *Uluslararası Yönetim Eğitim ve Ekonomik Perspektifler Dergisi*, 7 (2), 101-109.
- Tarawneh, M. (2006). "A comparison of financial performance in the banking sector: Some evidence from Omani commercial banks". *International Research Journal of Finance and Economics*, 3 (3), 101-112.
- Taşkın, F. D. (2011). "Türkiye’de ticari bankaların performansını etkileyen faktörler". *Ege Akademik Bakış*, 11 (2), 289-298.

Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performans Göstergeleri: BIST Mali Sektörü Üzerine Bir Araştırma

TBB. (2020). *Bankalarımız Kitabı*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.

Topak, M. S., Çanakçıoğlu, M. (2019). “Banka Performansının Entropi Ve Copras Yöntemi İle Değerlendirilmesi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma”. *Mali Çözüm Dergisi*, 29, 107-132.

Topal, M. H., Günay, H. F. (2017). “Çevre Vergilerinin Çevre Kalitesi Üzerindeki Etkisi: Gelişmekte Olan ve Gelişmiş Ekonomilerden Ampirik Bir Kanıt”. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 3 (1).

Ulusoy, V., Demiralay, S. (2017). “Energy demand and stock market development in OECD countries: A panel data analysis”. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 71 (Supplement C), 141-149. doi: <https://doi.org/10.1016/j.rser.2016.11.121>

Uluyol, O., Türk, V. E. (2013). “Finansal Rasyoların Firma Değerine Etkisi: Borsa İstanbul (BIST)’da Bir Uygulama”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 365-384.

Uzgören, E., Şahin, G. (2011). “Türk bankacılık sektöründeki mevduat bankalarının yeniden yapılandırma uygulamaları sonrası finansal etkinlik ve verimlilik değişimleri”. *Tisk Akademi*, 6 (12), 184-219.